

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

16 ביוני 2014

874

י"ח בסיון התשע"ד

עמוד

הצעת חוק ההוצאה לפועל (היוועדות חזותית) (הוראת שעה), התשע"ד-2014 800

הצעת חוק הוצאה לפועל (היוועדות חזותית) (הוראת שעה), התשע"ד-2014

1. הוספת פרק ז' – בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה עד תום שלוש שנים מהיום האמור, יקראו את חוק הוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן – החוק העיקרי), כך שאחרי סעיף 74 לכב יבוא:

“פרק ז': היוועדות חזותית

הגדרה 74כג. בפרק זה, “היוועדות חזותית” – תקשורת בין שני מוקדים המאפשרת העברת תמונה וקול בזמן אמת.

ד ב ר י ה ס ב ר

יצוין כי שימוש בהיוועדות חזותית נוסה כבר בישראל בהליכים פליליים. בשנת 2007 נקבעה בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (היוועדות חזותית – הוראת שעה), התשס"ז-2007 (ס"ח התשס"ז, עמ' 93), כהוראת שעה, האפשרות לעשות שימוש בהיוועדות חזותית בהליכים פליליים מסוג של בקשה להארכת מעצר של חשוד או בקשת חשוד לשחרורו בערובה. השימוש בהיוועדות חזותית הותנה בארבעה תנאים מצטברים: החשוד הוא בגיר, טרם הוגש נגדו כתב אישום, הוא מיוצג בידי סניגור והוא נתן את הסכמתו לעריכת הדין בדרך של היוועדות חזותית, לאחר שניתנה לו הזדמנות להיוועץ על כך עם סגורו.

ההסדר נקבע כהוראת שעה למשך שנה, כדי לבחון את יישומו ולהבטיח כי לא תהיה פגיעה בזכויות בסיסיות ומהותיות של החשוד, באינטרס הציבורי, בתקינות ההליך המשפטי ויעילותו, בפומביות הדין ובמראית פני הצדק (ראו: הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (היוועדות חזותית – הוראת שעה), התשס"ה-2005 (הצ"ח התשס"ה, עמ' 1088)). בבג"צ 1548/07 לשכת עורכי הדין נ' השר לבטחון פנים ושר המשפטים (תק-על 2008 (3), 582, 2008), שדן בבקשה לביטול הוראת השעה האמורה, ציין בית המשפט, בלא שהכריע בדבר, כי לא שוכנע בקיומה של פגיעה חוקתית מהותית בזכויות חשודים בהפעלת שיטת היוועדות החזותית במערך התנאים כפי שנקבעו בהוראת השעה.

יצוין כי מאז נקבעה הוראת השעה האמורה בהליך הפלילי, היא האורכה 3 פעמים, ואולם בשנת 2011 הוחלט שלא להאריכה שוב, לאחר שנמצא שנעשה שימוש מועט במערכת היוועדות החזותית.

התיקון המוצע, שיישום בשלב ראשון בערים שבהן נוכחות רשמי הוצאה לפועל מצומצמת, יאפשר מתן שירות מהיר ויעיל יותר לחייבים באותן ערים המעוניינות בכך וימנע את טלטולם של חייבים ללשכות הוצאה לפועל מרוחקות, וזאת בכמה הליכים שהחוק קובע להם סד זמנים: חקירת יכולת, דיון שאליו הובא חייב על פי צו הבאה ודיון בצו מאסר. כך, התיקון המוצע גם יוביל להיסכון במשאבים ציבוריים המוקצים היום להסעתם של חייבים שנעצרו על פי צו הבאה או נאסרו.

לסעיף 1 לסעיף 74כג המוצע

על פי המוצע, “היוועדות חזותית” היא כל תקשורת בין שני מוקדים המאפשרת העברת קול ותמונה.

כללי עד שנת 2009, היו רשמי בתי המשפט ושופטיהם מוסמכים לדון בתיקי הוצאה לפועל. בשנת 2009 נכנסה לתוקף רפורמה בחוק הוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן – החוק), שבמסגרתה נקבע בסעיף 3(א) לחוק, כי מי שמונה לרשם הוצאה לפועל (להלן – רשם) יכהן, בתקופת המינוי, בתפקיד זה בלבד (ראו: חוק הוצאה לפועל (תיקון מס' 29), התשס"ט-2008 (ס"ח התשס"ט, עמ' 42) (להלן – תיקון מס' 29)). על פי תיקון מס' 29, המשיכו רשמי הוצאה לפועל שמונו לפני שנכנס התיקון לתקופתו, לכהן כרשמי בית משפט ורשמי הוצאה לפועל גם יחד, למשך תקופת מעבר שנקבעה בתיקון. תקופת המעבר הסתיימה ביום ו' באדר התשע"ב (29 בפברואר 2012), וכיום חלה הוראת ייחוד הכהונה על כל הרשמים המכהנים כרשמי הוצאה לפועל.

מצב זה מעורר קשיים בלשכות הוצאה לפועל שבהן, נוכח היקף העבודה הקטן, נמצאים רשמים רק בחלק מימות השבוע. כך למשל, מתעורר קושי בביצוע צווי הבאה או צווי מאסר בגין חוב מזונות, בהתאם להוראות פרק ז' לחוק, כנגד חייבים אשר נעצרים או נאסרים בערים שבהן הרשם אינו נוכח בלשכת הוצאה לפועל בכל יום. כשמאסר החייב מתבצע באחד מהימים שבהם לא נמצא רשם בלשכת הוצאה לפועל, מתעורר הצורך להסיע את החייב ממקום תפיסתו לעיר אחרת שבה ניתן לקיים דיון לפני רשם. נוסף על עלויות ההסעה כאמור, הצורך להקצות ניידות של משטרת ישראל להסעת החייבים שנגדם ניתן צו הבאה או צו מאסר, ללשכה אחרת, משפיע על מידת זמינותן של הניידות לביצוע פעולות אחרות שמטרתן אכיפת החוק.

לאור האמור, מוצע להוסיף לחוק את פרק ז' כנוסחו המוצע. הוראות פרק זה יאפשרו לקיים דיון בדרך של היוועדות חזותית בכמה הליכים: חקירות יכולת, דיונים שאליהם הובאו חייבים בצו הבאה ודיונים בצווי מאסר של חייבי מזונות. מוצע לקבוע כי תנאי בסיסי לקיום הדין בהיוועדות חזותית יהיה הסכמת החייב בכתב, וכן לקבוע כי הרשם יערוך דיון כאמור רק לאחר ששוכנע כי החייב מבין את משמעות הסכמתו. ההסדר המוצע יסייע ביעול עבודת האכיפה, וכן ישירת את עניינו של החייב באמצעות מניעת טלטלו מלשכת הוצאה לפועל אחת לאחרת, אם יבחר בכך.

מוצע לקבוע את החוק המוצע כהוראת שעה ל-3 שנים, וזאת כדי לבחון את יישומו, ללמוד מהניסיון שיצטבר לעניין יעילות ההסדר, ולהפיק את הלקחים לקראת הסדר עתידי קבוע.

1 ס"ח התשכ"ז, עמ' 116; התשע"ד, עמ' 546.

היוועדות חזותית 74כד. דיון לפני רשם הוצאה לפועל כמפורט להלן, יכול שיהיה באמצעות היוועדות חזותית, בכפוף להוראות פרק זה:

(1) דיון בחקירת יכולת שאליו התייצב החייב לפי סעיפים 7(א1), 66ג(ב) או 66ה(ב);

(2) דיון שאליו הובא החייב על פי צו הבאה כאמור בסעיף 69ב(ג);

(3) דיון שאליו הובא החייב לאחר שנאסר, כאמור בסעיפים 70(ד) או 74(ד).

תנאים לעריכת דיון 74כב. (א) רשם הוצאה לפועל לא יקיים דיון באמצעות היוועדות בהיוועדות חזותית

חזותית כאמור בסעיף 74כד אלא לאחר שהחייב הסכים, בכתב, לעריכת הדיון בדרך זו, והרשם שוכנע כי החייב מבין את משמעות הסכמתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפועל, בטרם יינקטו הליכים נגד רכושו או בטרם ייכנסו לתוקף ההגבלות שהוטלו נגדו או החלטת הרשם לרשום אותו במרשם החייבים המשתמטים, לקבל את יומו בפני רשם הוצאה לפועל, בלשכת הוצאה לפועל הנגישה לו, אף אם באותו יום לא נוכח הרשם באותה לשכה. אם החייב אינו מעוניין לקיים את הדיון באמצעות היוועדות חזותית, יהיה עליו להגיע פעם נוספת ללשכת הוצאה לפועל לשם ביצוע חקירת יכולת במועד שבו נוכח רשם באותה לשכה, או לחילופין להגיע ללשכת הוצאה לפועל אחרת שבה נוכח רשם.

לפסקה (2)

סעיף 69ב(ג) לחוק קובע כי חייב שנעצר על פי צו הבאה יובא לפני רשם הוצאה לפועל בתוך 24 שעות משעה שנעצר על פי הצו. לרוב מובאים חייבים בצווי הבאה לשם ביורר או חקירת יכולת שלאחריהם ניתן צו תשלומים.

קיום של דיון כאמור באמצעות היוועדות חזותית, ימנע את טלטולו של החייב ללשכה מרוחקת, וכן ימנע את ההכבדה על תפקודה של משטרת ישראל הנובעת מהצורך להקצות ניידת להסעתו של החייב ללשכות הוצאה לפועל השונות, על חשבון משימות אחרות.

לפסקה (3)

דיון בעניינו של חייב במזונות שנאסר לפי סעיפים 70(ד) או 74(ד) לחוק, בצו מאסר, צריך להתקיים בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום 24 שעות ממועד המאסר. קיום של דיון כאמור באמצעות היוועדות חזותית, ימנע את טלטולו של החייב ללשכה מרוחקת, וכן ימנע את ההכבדה הנזכרת לעיל על תפקודה של משטרת ישראל.

לסעיף 74כב המוצע

בסעיף קטן (א) מוצע להתנות את קיום הדיון בהיוועדות חזותית בהליכים כאמור בסעיף 74כד המוצע, בקבלת הסכמתו של החייב, בכתב, לעריכת הדיון בדרך זו, ובכך שהרשם ישתכנע כי החייב מבין את משמעות

תקשורת כאמור עשויה להתבצע באמצעים שונים. הדיון בהיוועדות חזותית בלשכות הוצאה לפועל יתקיים באמצעות מכשור המבוסס על מסכי טלוויזיה ומצלמות, המאפשר לחייב לראות ולשמוע, בזמן אמת, את ההליך הדיוני ומאפשר לרשם הוצאה לפועל לראות ולשמוע כאמור את החייב.

לסעיף 74כד המוצע

מוצע לקבוע את ההליכים שיכול שיתקיימו באמצעות היוועדות חזותית על פי החוק המוצע, כפי שיפורט להלן.

לפסקה (1)

ככלל, חקירת יכולת יכול שתתבצע ביוזמתו של רשם הוצאה לפועל או לפי בקשת הזוכה או החייב, כדי לברר את יכולתו של החייב לקיים את פסק הדין. החוק קובע מועדים להתייצבות לחקירת יכולת בכמה מקרים: התייצבות בתוך 21 ימים ממועד שליחת אזהרה לחייב או בתוך מועד אחר שנקבע באזהרה (לפי סעיף 7(א1) לחוק); התייצבות בתוך 30 ימים ממועד שליחת התראה, בטרם ייכנסו לתוקפן הגבלות שהוטלו על החייב לפי סעיף 66א לחוק (לפי סעיף 66ג(ב) לחוק); והתייצבות בתוך 30 ימים ממועד שליחת התראה, בטרם תיכנס לתוקף החלטת הרשם לרשום את שמו של החייב במרשם חייבים בעלי יכולת המשתמטים מתשלום חובותיהם (להלן – מרשם החייבים המשתמטים) לפי סעיף 66ה לחוק, שנוסף לחוק בחוק הוצאה לפועל (תיקון מס' 43), התשע"ד–2014 (ס"ח התשע"ד, עמ' 546) (להלן – תיקון מס' 43). חייב שלא התייצב במועדים שנקבעו כאמור לעיל, רואים אותו כבעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו, וניתן לנקוט אמצעי גבייה נגד רכושו, להטיל עליו מגבלות או לרשום אותו במרשם החייבים המשתמטים, לפי העניין.

כאמור, יש לשכות הוצאה לפועל שהיקף העבודה בהן קטן, ובהתאם לכך גם נוכחות הרשמים בהן מצומצמת. קיום חקירת יכולת באמצעות היוועדות חזותית, יאפשר לחייב אשר חפץ להופיע בדחיפות בפני רשם הוצאה

(ב) הסכים חייב שנעצר על פי צו הבאה או שנאסר, לקיום דיון באמצעות היוועדות חזותית כאמור בסעיף קטן (א), והתקיים הדיון כאמור, יראהו, לענין מניין התקופה הקבועה בסעיפים 69יב(ג), 70(ד) או 74(ד), לפי הענין, כאילו הובא לפני רשם הוצאה לפועל; לא הסכים החייב לקיום הדיון באמצעות היוועדות חזותית, יובא החייב לפני רשם הוצאה לפועל, בתוך התקופה האמורה.

אופן עריכת היוועדות חזותית 74כו. (א) דיון באמצעות היוועדות חזותית יתקיים בלשכות הוצאה לפועל שיקבע מנהל מערכת הוצאה לפועל; רשימת הלשכות שנקבעו כאמור תפורסם ברשומות.

(ב) החייב שעניינו נדון באמצעות היוועדות חזותית, יוכל, בלשכת הוצאה לפועל שבה הוא נמצא, לראות באמצעות מסך ולשמע את הנעשה במהלך הדיון בלשכת הוצאה לפועל שבה נמצא רשם הוצאה לפועל.

(ג) רשם הוצאה לפועל יראה וישמע את החייב וסביבתו במהלך הדיון.

(ד) נמצאים בא כוח החייב, בא כוח הזוכה או הזוכה, בלשכת הוצאה לפועל שבה נמצא החייב או בלשכת הוצאה לפועל שבה נמצא רשם הוצאה לפועל, יחולו לגביהם הוראות סעיפים קטנים (ב) או (ג), לפי הענין.

תחילה 2. תחילתו של סעיף 74כד(1) לחוק העיקרי בנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, לענין דיון בחקירת יכולת שאליו התייצב החייב לפי סעיף 66ה(ב) לחוק העיקרי, ביום תחילתו של הסעיף האמור לפי סעיף 19(ב) לחוק הוצאה לפועל (תיקון מס' 43), התשע"ד-2014.²

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 74כז המוצע

מוצע לקבוע כי דיון באמצעות היוועדות חזותית יתקיים בלשכות הוצאה לפועל שיקבע מנהל מערכת הוצאה לפועל. רשימת הלשכות שבהן תתאפשר ההיוועדות החזותית תפורסם ברשומות.

עוד מוצע לקבוע כי במסגרת דיון בהיוועדות חזותית, יובטח כי החייב יוכל לראות ולשמע את הנעשה במהלך הדיון בלשכת הוצאה לפועל שבה נמצא רשם הוצאה לפועל, באמצעות מסך. כמו כן, יובטח כי מן העבר השני, הרשם יראה וישמע את החייב וסביבתו במהלך הדיון. האמור לעיל יחול גם על הזוכה, בא כוחו של הזוכה או בא כוחו של החייב, אם הם נוכחים בדיון.

לסעיף 2 מוצע לקבוע כי סעיף 74כז(1) המוצע, הקובע בין השאר כי דיון בחקירת יכולת שאליו התייצב החייב לפי סעיף 66ה(ב) לחוק יכול שיעשה בדרך של היוועדות חזותית, ייכנס לתוקפו, לענין דיון כאמור, ביום תחילתו של סעיף 66ה(ב) כפי שנקבע בתיקון מס' 43, קרי ביום י"ב שבט התשע"ה (1 בפברואר 2015).

הסכמתו. לשם כך יידרש הרשם להסביר לחייב כי קיום הדיון באמצעות היוועדות חזותית כמוהו כקיום דיון בחקירת יכולת, בצו הבאה או בצו מאסר, לפי הענין, כנדרש לפי הוראות החוק.

בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי אם התקיים דיון באמצעות היוועדות חזותית בהתאם להוראות סעיף קטן (א), בענין חייב שנעצר על פי צו הבאה כאמור בסעיף 69יב(ג) לחוק או חייב במונח שנאסר לפי סעיפים 70(ד) או 74(ד) לחוק, יראו את החייב, לענין תקופת הבאתו לפני רשם לפי אותם סעיפים, כאילו הובא לפניו במועד הדיון בהיוועדות חזותית. כמו כן מוצע לקבוע שחייב כאמור שלא הסכים לקיים את הדיון בהיוועדות חזותית, יובא לפני רשם הוצאה לפועל, בתוך התקופה האמורה באותם סעיפים, קרי בתוך 24 שעות ממועד מעצרו או מאסרו. חייב כאמור יובא ללשכת הוצאה לפועל אחרת שבה נמצא רשם, בתוך התקופה האמורה.

² ס"ח התשע"ד, עמ' 546.